

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING EN VAN
DE VEREENIGING VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE INDUSTRIE

Hoofdredacteur: Dr. W. P. JORISSEN, Leiden, Hooge Rijndijk 15, telefoon 24939, postrekening 3569.
Redactie-bureau: 's-Gravenhage, Willem Witsenplein 6, telefoon 774520.

Redactie-Commissie: Dr. A. Bloemen (secretaris), Dr. C. Groeneveld, Dr. Ir. J. A. M. van Liempt,
Dr. T. van der Linden en M. D. Rozenbroek.

N.V. D. B. CENTEN's Uitgevers-Maatschappij, Amsterdam-C., O.Z. Voorburgwal 115, telefoon 48695,
postrekening 39514.

INHOUD: Mededeelingen van het Secretariaat. — Aanbieden betrekkingen, werk, subsidies, enz. — Gevraagde betrekkingen. — Jaarverslag der Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie over 1938. — Notulen van de Algemeene ledenvergadering der Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie, gehouden op 30 Juni 1939. — Openingsrede van den voorzitter, den heer C. H. Buschmann, op de jaarvergadering der Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie op Vrijdag 30 Juni 1939. — Rede van den heer C. H. Buschman, voorzitter der Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie op 30 Juni 1939. — Dr. Ir. J. A. M. van Liempt en W. van Wijk, Het edelgasgehalte van in water opgeloste lucht. — Personalialia, enz. — Ter bespreking ontvangen boeken. — Correspondentie, enz. — Vraag en aanbod.

MEDEDEELINGEN VAN HET SECRETARIAAT DER
NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING
(Willem Witsenplein 6, 's-Gravenhage, telefoon 774520,
postrekening 7680).

Nieuwe leden.

De in het Chemisch Weekblad van Zaterdag 3 Juni 1939 onder 111—115 genoemde candidaat-leden zijn thans aangenomen als gewone of buitengewone leden.

Candidaat-leden.

122: Kronstein (Dr. Abraham), Karlsruhe (Deutschland), Westendstrasse 64, techn. Berater b. Brown & Boveri & Co.; voorgesteld door Mr. drs. J. Alingh Prins en Dr. T. van der Linden, beiden den Haag.

Veranderingen en aanvullingen aan te brengen in de ledenlijst 1939.

Blz. 24: Amerongen (drs. G. J. van), Amersfoort, Kon. Wilhelminastraat 13.
.. 25: Arlman (Dr. E. J.), Bussum, Wisentstraat 12, scheik. b. d. B. P. M.
.. : Asselbergs (drs. H. B.), de Bilt, Utrechtscheweg 288.
.. 31: Bosch (drs. J. van den), Harderwijk, Stationslaan 128.
.. : Böttcher (drs. C. J. F.), Rotterdam-C., Statenweg 174 A.
.. 32: Broekman (Dipl. Ing. D. P.), Ubbergen bij Nijmegen, „Dennendal“, Straatweg U 16.
.. 37: Defize (Dr. Ir. J. C. L.), Kerensheide, gem. Beek (post Geleen), Graetheidelaan 19.
.. : Degens (Mej. dra. V.), Utrecht, Burg. v. d. Voort v. Zijlplein 29.
.. 40: Eden (H. A. K.), chem. cand., Groningen, Ambonstraat 7a.
.. 42: Franzen (P.), chem. cand., Leiden, Rijn en Schiekade 125.
.. 53: Itallie (Dr. Th. B. van), Bennekom, „De Windkanten“, Hullenberg 8.
.. 53: Jacobs (Mej. dra. J. C.), wordt:
.. 25: Arlman—Jacobs (Mevr. dra. J. C.), zie Arlman (Dr. E. J.).
.. 55: Jonker (drs. E. W.), Delft, Jaagpad 58.
.. 59: Krevelen (drs. D. W. van), Delft, Jaagpad 64.
.. 66: Meer (Dr. J. van der), Haren (Gr.), Westersche Drift 29 B.
.. 70: Nijveld (Dr. W. J.), Amsterdam-W., Postjeskade 63 I.
.. 72: Overbeek (drs. J. Th. G.), Utrecht, Prof. v. Bemmelenlaan 42, ass. phys. chemie R. U.
.. 73: Pfauth (Ir. J. M.), Mill (N.-Br.), Huize de Zwaan (tijdelijk).

Blz. 74: Postma (Dr. J.), Enschede, Lasondersingel 115.
.. 78: Rosenthal (Dr. S.), Scheveningen, Harstenhoekweg 99.
.. 83: Soesman (Ir. A. L.), verlofadres: Wassenaar, Storm v. 's-Gravesandeweg 32.
.. 89: Veldman (Dr. Ir. A. R.), Delft, Oostsingel 23.
.. : Verbeek (drs. J. H.), Utrecht, Corn. Drebbeelstraat 4.
.. : Verborg (drs. H. A. J.), Arnhem, Koningstraat 79.
.. : Verbrugh (Dr. A. J.), den Haag, 2e Schuytstraat 131.
.. 95: Wiggerink (drs. G. L.), Groningen, Korreweg 204 a.
.. 97: Zon (Mej. Ir. P. M. van), Rotterdam-C., Diergaardesingel 92 a, scheik. b. d. Dorr Oliver N.V., den Haag.

* * *

De Secretaris en de Commissie T. en C. houden in Augustus geen spreekuur. De Secretaris zal echter na voorafgaand overleg gedurende dien tijd te spreken zijn.

Dr. T. VAN DER LINDEN.
den Haag, telefoon 721636 (na 6 u. n.m.).

Aangeboden betrekkingen, werk, subsidies, enz.**)

Bij den Octrooiraad kan worden geplaatst een scheikundig ingenieur of doctorandus in de scheikunde. Aanstelling voorloepig op tijdelijken voet, doch met vooruitzicht op vaste aanstelling. Bezoldiging volgens Rijksregeling (voor ingenieur schaal 212 van het Bezoldigingsbesluit f 2052—f 5130; voor hoofdingenieur schaal 243 van het Bezoldigingsbesluit f 4703—f 5985; aanvangssalaris boven het minimum is mogelijk). In aanmerking komen personen met een Universiteits- of Hoogeschool-opleiding. Sollicitaties op gezegd papier met volledige bijzonderheden vóór 15 Augustus 1939 in te zenden aan den Minister van Economische Zaken.

* * *

Aan de Middelbare Technische School te Dordrecht wordt gevraagd een leeraar voor scheikunde en chemische technologie met diploma der Technische Hoogeschool. Salaris volgens rijksregeling. Sollicitaties te zenden aan het bestuur der Vereeniging voor M.T.O. te Dordrecht, Oranjestaan 12.

* * *

Gevraagd voor spoedige indiensttreding een scheikundig ingenieur voor bedrijf en laboratorium, liefst met kennis van asfalt en verwante artikelen. Zie verder de adv. in No. 30.

Gevraagde betrekkingen ¹⁾.

No. 572. Chem. dipl. ing. (Ned.) bekend met fabr. kunstmest; salpeterzuurind. nat. en synthetische hoogmol. stoffen; research-practijk; goede talenkennis. in 't bijz. Fransch, zoekt passende betrekking, event. ook in meer commerc. richting.

**) Men raadplege ook steeds de advertenties.

¹⁾ Plaatsing gratis voor leden.

Brieven te richten tot de Chem. Arbeidsbeurs, 's-Gravenhage, Willem Witsenplein 6 (met ingesloten porto voor doorzending). Men wordt verzocht dadelijk bericht te zenden, indien de plaatsing niet meer noodig is.

66 : 061.2 (492)
JAARVERSLAG DER VEREENIGING VAN
DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE
INDUSTRIE OVER 1938.

Na hetgeen in het vorige jaarverslag werd vermeld, steeg het ledental van 63 tot 66, terwijl het aantal donateurs toenam van 3 tot 6.

In 1938 traden toe: N.V. H. van Gimborn, te Zevenaar; N.V. Nederlandsche Patent- en Kristalsodafabriek v/h. Dury & Hammes, te Roermond; N.V. Verfstoffenfabriek „Holland”, v/h. Dr. Remmert & Co., te Apeldoorn; N.V. Algemeene Industriële Mijnbouw- en Exploitatie Mij., te Amsterdam (donatrice); N.V. Boehringer's Handel-Mij., te Amsterdam (donatrice); N.V. Wm. H. Müller & Zn., te Rotterdam (donatrice).

Vooruitlopende op het jaarverslag 1939, zij hier vermeld, dat het ledental in dit jaar nog verder steeg en wel tot 74, terwijl het aantal donateurs momenteel 5 bedraagt.

In verband met het groote verlies, hetwelk de Vereeniging trof door het overlijden van den heer S. Schwarz, moest het Bestuur worden aangevuld. De heer F. B. J. Gips werd bereid gevonden de opengevallen plaats te bezetten; zijn benoeming vond plaats in de buitengewone ledenvergadering van 6 December 1938. Na de in deze vergadering aangenomen wijziging der Statuten werd de secretaris tevens met het penningmeesterschap belast. Het bestuur besloot de boeken der Vereeniging te doen contrôleeren door een accountant; hiervoor werd aangewezen het Accountantskantoor Moret & Starke, Den Haag. Eind 1938 bestond het Bestuur uit de volgende leden: C. H. Buschmann, voorzitter (jaar van aftreden 1943), Ir. F. G. Waller, vice-voorzitter (1941), Dr. W. A. van Dorp (1942), Jhr. H. v. Foreest (1941), F. B. J. Gips (1943), Prof. Mr. J. van Loon (1942), Ir. C. van Loon (1940), terwijl Dr. C. A. Lobry de Bruyn, voorzitter der Nederlandsche Chemische Vereeniging, als vertegenwoordiger dezer Vereeniging weer in het Bestuur zitting had.

Als adj.-secretarissen fungeerden Mr. A. R. Bueno en Ir. B. van Steenberghe.

In het afgelopen jaar heeft één algemeene en één buitengewone ledenvergadering plaatsgevonden, resp. op 1 Juli 1938 te Amsterdam en 6 December 1938 te 's-Gravenhage; verder vergaderde het Bestuur maandelijks. Op de algemeene vergadering werden geen nieuwe voorstellen gedaan of op- en aanmerkingen gemaakt, terwijl op de buitengewone ledenvergadering de door het Bestuur voorgestelde statutenwijziging werd aangenomen.

Aan den gemeenschappelijken koffiemaaltijd, welke na de algemeene ledenvergadering werd gehouden, waren als gast aanwezig: drs. J. H. Gispen, vertegenwoordiger van den Minister van Economische Zaken, Prof. Dr. H. R. Kruyt, hoogleeraar te Utrecht, Ir. H. Groothof, regeeringscommissaris voor de Industriële Verdedigingsvoorbereiding, Dr. J. L. F. van Essen van de Afdeling „Handelspolitiek” van het Departement van Economische Zaken, Mr. S. F. J. Teppema van het Bureau Duitschland van het Departement van Economische Zaken, Prof. Mr. A. Molenaar, algemeen secretaris-

penningmeester van het Verbond van Nederlandsche Werkgevers en Dr. T. van der Linden, secretaris der Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Van deze gasten voerde drs. J. H. Gispen het woord over de verhouding tusschen Overheid en het Bedrijfsleven.

Na afloop van de lunch hield Prof. Kruyt een interessante lezing over Chemische Industrie en Landbouw, terwijl hierna een niet minder belangwekkende excursie plaats vond naar de Amstelsche brouwerij, waar de bezoekers tenslotte in de gelegenheid werden gesteld zich nogmaals te overtuigen, welk een voortreffelijk product deze Bierbrouwerij produceert.

Het is niet noodig over de omvangrijke werkzaamheden van het bureau in herhaling te treden, daar deze maandelijks in de uitvoerige rapporten aan de leden tot uiting komen. Wel dient vermeld, dat deze werkzaamheden in omvang zijn toegenomen als gevolg van de dalende conjunctuur na 1937, waardoor de moeilijkheden voor een industrie met een overwegend exportkarakter, zooals de chemische nijverheid, zijn toegenomen, hetgeen moge blijken uit onderstaande cijfers:

Uitvoer van Chemische Producten.

1934 :	1,1	miljoen	ton	à	81	miljoen	gulden
1935 :	1,1	„	„	„	85	„	„
1936 :	1,1	„	„	„	91	„	„
1937 :	1,3	„	„	„	128	„	„
1938 :	1,2	„	„	„	114	„	„

Mede door het steeds verder ingrijpen van den Staat in het bedrijfsleven, waarvan als voorbeelden de Industriële- en Economische Verdedigingsvoorbereiding, Bedrijfsvergunningenwet, Verbindendverklaring van ondernemersovereenkomsten, enz. mogen worden genoemd, was het noodzakelijk ook het Bureau der Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie verder uit te breiden, teneinde zoowel dezen tak van Nijverheid, als ook de verschillende Regeeringsinstanties op dit terrein van voorlichting en advies te dienen.

Als direct gevolg van dit verder ingrijpen van de overheid kan worden genoemd het nauwer aaneensluiten van het bedrijfsleven in den vorm van afspraken bij de productie en verkoop van zijn producten.

Bij het tot stand komen van vele dezer afspraken bleek behoefte te bestaan aan een neutralen vertrouwensman, voor welke functie dan de secretaris van het Bureau werd aangezocht. Een dergelijke centralisatie kan slechts de documentatie van dit Bureau ten goede komen, hetgeen weer van zeer groot nut is bij de adviseerende taak van zijn secretaris.

Bij de verdere uitbreiding van het Bureau der Vereeniging werd rekening gehouden met de werkzaamheden op verschillend gebied. Deze werkzaamheden werden daarom verdeeld over vijf afdelingen:

Afdeling I. Algemeene zaken, onder directe leiding van Ir. D. J. Akkerman, daarin bijgestaan door Mr. A. R. Bueno en Mr. J. J. Portheine.

Deze afdeling omvat:

- a. het verzamelen van wenschen voor af te sluiten handelsverdragen met het buitenland en de bespreking dezer samengevoegde en gegroepeerde desiderata ten Departemente;

- b. het verstrekken van adviezen bij aanvragen voor contingenteringen, voor verbindend-verklaringen van ondernemersovereenkomsten en voor toepassing der Bedrijfsvergunningenwet en Vreemdelingenwet;
- c. het opmaken van concept-ondernemersovereenkomsten;
- d. de controle op de goede naleving van ondernemersovereenkomsten, waarbij de Secretaris als vertrouwensman dezer geheel op zichzelf staande conventies optreedt;
- e. de Industriele Verdedigingsvoorbereiding;
- f. de Economische Verdedigingsvoorbereiding;

Afdeeling II, Delegaties, onder leiding van Mr. A. R. Bueno, daarin bijgestaan door Mr. Porthene, welke afdeeling zich uitsluitend bezighoudt met de van Regeeringswege opgedragen controle op den export van chemische producten naar Groot-Duitsland.

Afdeeling III, Informaties, onder leiding van Ir. B. van Steenberg, daarin bijgestaan door Ir. C. van der Meulen. Deze afdeeling omvat:

- a. het verstrekken van inlichtingen omtrent adressen van producenten, handelaren, vertegenwoordigers, enz.....;
- b. het geven van informaties over invoerrechten, deviezen-bepalingen, douane-voorschriften, enz.;
- c. het doorgeven van economische berichten en te houden aanbestedingen;
- d. het verzamelen en doorgeven van statistische gegevens.

Afdeeling IV, Research, onder leiding van Ir. B. van Steenberg, daarin bijgestaan door Ir. C. van der Meulen, welke afdeeling rapporten samenstelt over:

- a. afzetmogelijkheden in binnen- en buitenland (ook Nederlandsch-Indië), waaronder dus zoo volledig mogelijke marktanalyses worden verstaan;
- b. toepassingsmogelijkheden;
- c. bereidingswijzen;
- d. bestaande octrooien.

Afdeeling V, Centraal Adviesbureau voor Bedrijfs-luchtbescherming, onder leiding van Ir. D. J. Akkerman, daarin bijgestaan door Ir. B. van Steenberg en Ir. C. van der Meulen, welke afdeeling complete schema's opstelt voor de uitvoering van een bedrijfs-luchtbeschermingsplan voor de Nederlandsche Industrie.

Deze laatste afdeeling werd sinds kort opgericht als gevolg van het feit, dat de door de algemeene werkgeversorganisaties in het leven geroepen Stichting hare werkzaamheden aan ons Bureau heeft opgedragen.

De algemeene vergadering der Nederlandsche Chemische Vereeniging werd door Dr. W. A. van Dorp bijgewoond, die als vertegenwoordiger onzer Organisatie in het Bestuur van bovengenoemde Vereeniging zitting heeft.

Onze Vereeniging is thans in onderstaande Commissies vertegenwoordigd door de daarnaast genoemde heeren:

Commissie van Bijstand van het Economisch Technologisch Instituut in Overijsel: C. H. Buschmann; Bestuur van de Nederlandsche Chemische Vereeniging: Dr. W. A. van Dorp;

Redactiecommissie van het Chemisch Weekblad: D. M. Rozenbroek en Dr. Ir. J. A. M. van Liempt.

Commissie ex Art. 17 van de Warenwet: Dr. W. A. van Dorp en Ir. D. J. Akkerman.

Kernbureau voor de Chemische Industrie: Ir. P. Doyer en Ir. D. J. Akkerman.

Gedelegeerde voor de actieve controle op den export van chemische producten en verwaren naar Duitsland: Ir. D. J. Akkerman.

Vertrouwensman van den Regeeringscommissaris van de Industriele Verdedigingsvoorbereiding: dezelfde;

Adviseur van den Minister van Economisch Zaken voor chemische aangelegenheden bij de Economische verdedigingsvoorbereiding: dezelfde;

Commissies voor den Hoogen Raad van Arbeid: dezelfde;

Commissie voor tewerkstelling en steunverleening: dezelfde;

Commissie voor Chemie en Luchtbescherming: dezelfde;

Commissie voor Electrowaarme en Electrochemie: dezelfde;

Commissie van Advies voor de Vetverwerkende Industrieën: dezelfde;

Leider van het Centraal Adviesbureau voor Bedrijfs-luchtbescherming: dezelfde;

Commissie inzake Brandgevaar: dezelfde.

Den leden is ook toegezonden het financieele overzicht met de begrotingen over 1939 en 1940 en de balans per 31 December 1938.

Ook het jaar 1938 is voor de Vereeniging in financieel opzicht een gunstig jaar te noemen. Door den gestadigen groei van het ledental en vermeerdering der bewezen diensten namen de ontvangsten toe. Hierdoor kon aan de zwaardere financieele eischen, welke door de steeds toenemende werkzaamheden van het Bureau werden gesteld, worden voldaan en nog een batig saldo van f 81.71 worden bereikt, welk bedrag — zooals gewoonlijk — naar de Kapitaalrekening is overgebracht, terwijl een reserve van f 219.85 is gevormd voor koersverschil op effecten.

Door de Algemeene Ledenvergadering waren voor dit jaar als lid van de Kascommissie aangewezen de heeren Dalenoord (N.V. W.A. Scholten's Chemische Fabrieken, te Groningen) en Zendijk (N.V. Olster Asphaltfabriek, te Olst). De boeken en bescheiden over het afgelopen jaar, welke reeds door het Accountantskantoor Moret & Starke, te 's-Gravenhage waren gecontroleerd, zijn ook door deze heeren in orde bevonden.

NOTULEN VAN DE ALGEMEENE LEDEN-
VERGADERING DER VEREENIGING VAN
DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE IN-
DUSTRIE, GEHOUDEN OP 30 JUNI 1939,
TE HAARLEM.

Aanwezig zijn: de bestuursleden, C. H. Buschmann (voorzitter), Ir. F. G. Waller (vice-voorzitter), Mr. J. Alingh Prins (buitengewoon bestuurslid), Jhr.

H. van Foreest, F. B. J. Gips en Ir. C. van Loon, alsmede de navolgende leden: N.V. de Bataafsche Petroleum-Mij. (vertegenwoordigd door Dr. Ir. J. W. H. Uytendogaart), N.V. Centrale Ammoniak-fabriek *) (Ir. P. Doyer en drs. W. Proost), N.V. Chemica (de heer Visser), N.V. Chem. Fabrieken en Handel-Mij v/h. Jan E. de Boer (de heer Eenhoorn), Chem. Fabriek „Flebo” (de heer Flentge Jr.), N.V. Centrale Potaschraffinaderij (Dr. P. H. de Vos), N.V. Comp. Néerlandaise de l'Azôte (de heer G. v. d. Berg), Eerste Ned. Coöp. Kunstmestfabriek (de heer C. H. Buschmann en Ir. den Bakker), N.V. Electrochemische Industrie (Dr. Ir. Hartman), N.V. Electro (de heer v. d. Houten), N.V. Kon. Ned. Zoutindustrie (Ir. Geurt de Haas), N.V. Kon. Zwavelzuurfabrieken (Jhr. H. van Foreest), N.V. Lijm- en Gelatinefabriek (Ir. J. v. Stolk), N.V. Ned. Gist- en Spiritusfabriek (Ir. F. G. Waller), Ned. Raffinaderij v. Petroleumproducten (de heer E. C. Diets), N.V. Nederl. Springstoffenfabriek (Dr. G. de Bruin), N.V. Pieter Schoen (de heer P. Schoen), N.V. W. A. Scholten's Chem. Fabrieken (de heer Dalenoord), N.V. Sociëteit voor Chem. Industrie „Katwijk” (de heer v. Dorp Jr.), N.V. Utrechtsche Asphaltfabriek (Ir. Roodenburg), N.V. Vereenigde Chem. Fabrieken (Ir. A. B. Bloembergen en de heer J. Bakker), N.V. Vereenigde Fabrieken van Stearinekaarsen en Chem. Producten (Ir. C. v. Loon).

Het Bureau der Ver. v. d. Ned. Chem. Industrie is vertegenwoordigd door Ir. D. J. Akkerman en Mr. A. R. Bueno.

Voorts zijn als gasten aanwezig de heeren A. Rom Colthoff (Verbond van Nederlandsche Werkgevers) en Schreuder (N.V. Chem. Fabriek Wed. Hondorff, Block en Braet), terwijl het A.N.P. en het Algemeen Handelsblad vertegenwoordigd zijn resp. door de heeren Vas Nunes en Nieuwenhuis.

1. Met een woord van welkom, in het bijzonder aan de gasten, opent de voorzitter de 23ste Algemeene Ledenvergadering, voor welke openingsrede wordt verwezen naar de bijlagen bij deze notulen.

2. Vervolgens worden de *notulen* van de vorige ledenvergadering (gehouden op 6 December 1938) goedgekeurd.

3. *Jaarverslag secretaris-penningmeester 1938.* Dit verslag, hetwelk reeds tevoren aan de leden is toegezonden, wordt eveneens goedgekeurd. Aangezien door den heer Zendijk (N.V. Olster Asphaltfabriek), alsmede door den heer Vos (W. A. Scholten's Chem. Fabrieken), die de kas van den penningmeester hebben gecontrôleerd, alles in orde is bevonden, wordt door de vergadering aan den penningmeester décharge verleend.

4. *Begroeting 1940.* De voorzitter vraagt, of iemand der aanwezigen wellicht op- of aanmerkingen heeft. Aangezien dit niet het geval is, wordt ook de begroeting voor 1940 goedgekeurd.

5. *Verkiezing Kascommissie 1939.* De voorzitter stelt voor als leden dezer Commissie de heeren Ir. Bloembergen en v. d. Houten met als plaatsvervangend lid de heer P. Schoen. Deze personen, als zoo-

danig benoemd door de vergadering, aanvaarden hun benoeming, waarvoor de voorzitter hun dank zegt.

6. *Bestuursverkiezing.* De voorzitter deelt mede, dat de heer Gips gekozen was in de plaats van wijlen den heer Schwarz, die dit jaar aan de beurt van aftreding zou zijn geweest. De heer Gips is evenwel direct herkiesbaar, omdat hij nog geen 4 achtereenvolgende jaren zitting in het bestuur heeft gehad. De heer Gips nu wordt bij acclamatie als bestuurslid herkozen.

7. *Verkiezing Delegatie-commissie.* De voorzitter zet in het kort uiteen wat het doel van deze Commissie is. Voorgesteld wordt door spreker deze Commissie te doen vormen uit 2 leden van het Bestuur, t.w. de heeren Gips en Buschmann zelf, alsmede 2 niet-leden, n.l. drs. A. M. Mees (Sikkens' Lakfabrieken) en den heer v. d. Houten (N.V. Electro).

De heer Akkerman zet nogmaals de taak van de Delegatie-Commissie uiteen. Speciaal voor de leden, die dit nog niet mochten weten, geeft spreker een beeld van de beteekenis van de delegatie aan ons Bureau van de betalingscontingenten voor den uitvoer van chemische producten alsmede van verven, vernissen en lakken naar Duitschland. De commissie nu, zal met den directeur van het Crisis-uitvoerbureau de algemeen te volgen richtlijnen te bespreken hebben. Op een vraag van Ir. Bloembergen zegt de heer Akkerman nog, dat de Regeering in overleg met Duitschland de betalingscontingenten vaststelt en dat zij tot taak heeft ertegen te waken, dat bepaalde minderheidsbelangen in het gedrang komen. Immers het gevaar bestaat, dat als aan Duitschland op het punt van de verdeling der betalingscontingenten volkomen de vrije hand wordt gelaten, sommige Nederlandsche producten niet meer naar genoemd land zullen worden geëxporteerd. In principe is de verdeling van de betalingscontingenten aan Duitschland overgelaten. Evenwel is men overeengekomen, dat bij deze verdeling de bestaande verhouding in acht zal worden genomen. Indien dus aan één bepaalden exporteur het geheele contingent zou worden toegewezen, zou door ons Bureau een klacht kunnen worden ingediend.

De leden der Delegatie-Commissie worden bij acclamatie gekozen. Aangezien drs. A. M. Mees niet aanwezig is, zal hem door den Secretaris worden gevraagd, of hij zijn benoeming kan aanvaarden. De overige leden gaan accoord met hun benoeming.

De heer v. d. Berg vraagt voorts uitleg van de mededeeling van den voorzitter over de nadere vaststelling van de Nederlandsche herkomst van goederen bij export. De voorzitter, hem antwoordend, zet uiteen, dat voor de bepaling van den Nederlandschen oorsprong verschillende normen zijn aangelegd, welke op verschillende wijzen worden toegepast, afhankelijk van de landen van bestemming. Veelal is het moeilijk om van een product te zeggen of dit al of niet van Nederlandschen oorsprong is. De heer Akkerman voegt hier nog aan toe, dat vroeger als criterium voor den Nederlandschen oorsprong gold, het bestaan van een wezenlijke verandering. Thans is dit niet meer de eenige factor. Andere takken van Nijverheid zijn door de

*) De achter de firmanamen geplaatste namen van personen duiden de vertegenwoordigers aan.

bevoegde instanties aan een nadere beschouwing onderworpen. Thans is de beurt aan de chemische industrie.

8. *Plaats volgende Algemeene Ledenvergadering.* De voorzitter vraagt of dienaangaande wellicht door de vergadering een bijzondere wensch naar voren kan worden gebracht. Aangezien dit niet het geval is, wordt hieruit geconcludeerd, dat het aan het Bestuur zal worden overgelaten om plaats en tijd te bepalen, waarop de volgende Algemeene Vergadering zal worden gehouden.

9. *Rondvraag.* De heer Rom Colthoff spreekt eenige woorden van dank voor de uitnoodiging om tegenwoordig te zijn bij de Algemeene Vergadering.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering door den voorzitter gesloten.

De aanwezigen begeven zich vervolgens naar een conversatiezaal, alwaar door het Bestuur als gasten de heeren G. J. Teppema, administrateur, vertegenwoordiger van den Minister van Economische Zaken, drs. Truyen, Directeur van het Crisis-uitvoerbureau en Dr. T. van der Linden, secretaris der Nederlandsche Chemische Vereeniging, alsmede de directie-leden van de Hoogovens, Ir. A. H. Ingen Housz, Ir. Holtrop en Ir. A. P. van Delden worden ontvangen.

Bij den gezamenlijken koffiemaaltijd wordt door den voorzitter een tafelrede gehouden, voor welke rede weer wordt verwezen naar de bijlagen bij deze Notulen. Vervolgens wordt ook door den heer G. J. Teppema het woord gevoerd. In een korte toespraak betoogt hij, dat het feit, dat vertegenwoordigers van de Regeering als hij en drs. Truyen, hier met de Chemische Industrie aan een gemeenschappelijke maaltijd deelnemen, reeds wijst op een goede samenwerking. De heer Teppema spreekt voorts de hoop uit, dat deze samenwerking zich in de toekomst nog zal uitbreiden, daar aan een nauw contact tusschen Overheid en het georganiseerde bedrijfsleven door den Minister en zijn ambtenaren groote waarde wordt gehecht.

Tenslotte geeft Ir. Ingen Housz een interessante uiteenzetting van dat gedeelte van het bedrijf, hetwelk na den koffiemaaltijd zal worden bezichtigd.

Nadat beide voorgaande sprekers door den voorzitter zijn bedankt, begeeft men zich naar de autobussen, die de gasten naar de Hoogovens brengen, alwaar tot slot van dezen dag dit interessante Nederlandsche bedrijf met groote belangstelling wordt bezichtigd.

OPENINGSREDE VAN DEN VOORZITTER,
DEN HEER C. H. BUSCHMANN, OP DE JAAR-
VERGADERING DER VEREENIGING VAN DE
NEDERLANDSCHE CHEMISCHE INDUSTRIE,
OP VRIJDAG 30 JUNI 1939.

Mijne Heeren,

Het is mij een groot genoegen U allen een hartelijk welkom toe te roepen op onze Algemeene Vergadering. In het bijzonder een woord van welkom tot onzen gast, den heer Rom Colthoff. Wij waardeeren het, dat het Verbond van Nederlandsche Werkgevers

wederom onze vergadering bijwoont; wij verheugen ons over dit blijk van medeleven van onze zusterorganisatie, met wie wij steeds goede betrekkingen onderhouden.

Mag ik U verzoeken U een oogenblik van Uwe zetels te verheffen.

Mijne Heeren, op onze vorige Algemeene Vergadering zagen wij met leedwezen de plaats open van onzen penningmeester. Kort daarna bereikte ons het bericht, dat hij was overleden. In hem is een man heengegaan, die in zijn zoo omvangrijk bedrijf moeilijk kon worden gemist en wiens naam ook in ons Bestuur en in onze Vereeniging nog lang en met eerbied zal worden herdacht. Vele jaren maakte de heer Schwarz deel uit van het Bestuur van onze Vereeniging; de laatste jaren was hij haar volijverige penningmeester. Ook met het heengaan van het ons zoo toegewijde lid, den heer L. Schoorl Sr., directeur der N.V. Nederlandsche Raffinaderij van Petroleumproducten, te Haarlem, werd de Vereeniging andermaal gevoelig getroffen. Hun nagedachtenis blijft bij ons in eere.

Mijne Heeren, wederom is een jaar voorbijgegaan, dat de geheele wereld in spanning en beroering hield. Ook voor onze Vereeniging heeft dit jaar veel zorgen en bemoeienissen medegebracht. De U regelmatig toegezonden maandberichten geven U een denkbeeld van de vele en velerlei besommeringen, die het Bureau heeft om voor Uwe belangen op de bres te staan. Ik breng van deze plaats een woord van warme hulde aan onzen ijverigen secretaris en het personeel van het Bureau. Als voorzitter kom ik meer dan andere leden van onze Vereeniging in aanraking met het Bureau en het verheugt mij de verzekering te kunnen geven, dat Uwe belangen daar worden behartigd met groote toewijding en de zoo noodige energie en het even onmisbare optimisme. Het werk is vaak moeilijk, soms ontmoedigend, maar onze secretaris verdedigt Uwe belangen als waren het zijn persoonlijke.

Helaas ziet het er niet naar uit, dat de toekomst zonder zorgen voor onze Industrie zal zijn. Steeds talrijker en ingrijpender worden de maatregelen, die zoowel onze eigen Regeering als die van de landen, waarheen wij willen exporteerden of waarvan wij onze grondstoffen betrekken, nemen. Zelfs bij de maatregelen, die de Regeering van ons eigen land moet nemen ter bescherming van de belangen van het Nederlandsche volk, moeten wij paraat blijven, opdat met de bijzondere belangen van de chemische industrie rekening worde gehouden. Juist een zoo bij uitstek veelzijdige en vaak ingewikkelde industrie als de onze eischt, dat de regeeringsorganen bijtijds en deskundig worden voorgelicht over onze bijzondere noden en behoeften. De afsluiting van handelsverdragen heeft dit in de laatste jaren aangetoond. In de naaste toekomst staan ons nog verschillende maatregelen te wachten, waaronder ik alleen wil releveeren: de vaststelling van de Nederlandsche herkomst bij de afgifte van certificaten van oorsprong, de nieuwe belasting- en economische verdedigingswetten en de coördinatie van het vervoer. Ons Bureau kan dus nog niet op zijn lauweren rusten.

Ook de Industriele Verdedigings-voorbereiding, waaraan wij actief medewerken, alsmede het kortelings opgerichte Kernbureau voor economische pro-

ducten, waarin behalve onze oud-voorzitter Ir. P. Doyer ook onze secretaris zitting heeft, vragen veel arbeid in het algemeen belang.

Uit het jaarverslag zult U hebben kunnen zien, dat ons ledenaantal gestadig toeneemt en nu reeds een cijfer heeft bereikt van 80 leden en donateurs. Dit stemt ons tot voldoening; toch zullen wij er voor blijven ijveren, dat de enkele technische industrieën in ons land, die zich nog niet bij ons hebben aangesloten, dit alsnog doen. Wat wij meer dan ooit noodig hebben, is een sterke vak-organisatie. Indien elke bedrijfstak in Nederland behoorlijk zou zijn georganiseerd en die verschillende organisaties zouden kunnen worden vereenigd in een sterk Industrie-Verbond, dan zouden wij ongetwijfeld veel nuttiger en belangrijker werk voor de leden kunnen verrichten. Wij verliezen dit punt niet uit het oog.

Mijne Heeren, ik zal straks aan de lunch nog gelegenheid hebben een terugblik te werpen op het afgelopen jaar en daaraan eenige beschouwingen over de toekomst van onze industrie verbinden, en wil het dus op het oogenblik hierbij laten. Ik open hiermede onze Algemeene Jaarvergadering.

TAFELREDE

VAN DEN HEER C. H. BUSCHMANN,
VOORZITTER DER VEREENIGING VAN DE
NEDERLANDSCHE CHEMISCHE INDUSTRIE,
OP VRIJDAG 30 JUNI 1939.

Mijne Heeren,

Nadat ik hedenochtend bij de jaarvergadering reeds welkom heb geheeten onzen gast, den heer Rom Colthoff, is het mij een voorrecht nu ook onze overige gasten, die ons de eer hebben willen aandoen mede aan de koffietafel met ons aan te zitten, een hartelijk welkom toe te roepen.

De aanwezigheid van den heer G. J. Teppema, als vertegenwoordiger van den Minister van Economische Zaken, wordt door ons op hoogen prijs gesteld. Wij meenen in de aanwezigheid van regeeringsambtenaren nog eens opnieuw het bewijs te mogen zien, dat onze Regeering belang stelt in ons werk; wij wisten dit reeds uit het innige contact, dat ons Bureau met de verschillende regeeringsinstanties onderhoudt, betrekkingen, die steeds van den aange naamsten aard waren en waarvoor ik de hier aanwezige heeren hartelijk dank zeg.

In het bijzonder wil ik nog welkom heeten Ir. Ingen Housz en Ir. van Delden, vertegenwoordigers van de Kon. Ned. Hoogovens en Staalfabrieken en de Mekog, waar wij dezen middag te gast zullen zijn voor een excursie naar deze twee zeer belangrijke industrieën. U waart spontaan bereid hiervoor Uw fabriek en Uw tijd beschikbaar te stellen en ik zeg U daarvoor zeer hartelijk dank.

Wanneer ik den gebruikelijken terugblik houd op wat het afgelopen jaar ons heeft gebracht, stemt ons dit in het algemeen niet vreugdevol.

Het afgelopen jaar is internationaal gekenmerkt geweest door dreigend oorlogsgevaar; ik behoef U in dit opzicht slechts te herinneren aan de conferentie te München en de daarop gevolgde aansluiting van Tsjecho-Slowakije aan het Duitsche Rijk, aan de aan-

sluiting van Albanië aan Italië en de in alle landen tot het uiterste opgevoerde bewapeningspolitiek.

In Spanje kwam gelukkig een einde aan den burgeroorlog; tusschen China en Japan gaat de strijd nog onverminderd verder.

In Nederland hadden deze gebeurtenissen vanzelf ook hun terugslag; ons land toch is door zijn ligging temidden van groote rijken, die in een eventueel uitbrekend conflict partij zullen zijn, sterk bij de ontwikkeling der gebeurtenissen geïnteresseerd. Onze Regeering gaf door het onder de wapenen roepen van enkele categorieën dienstplichtigen duidelijk uiting aan haren vasten wil ons grondgebied te verdedigen tegen elken aanvaller. Bovendien ligt het in de bedoeling van de Regeering om door een langer verblijf onder de wapenen voor eerste oefening er voor te zorgen, dat steeds een behoorlijk contingent troepen ter beschikking staat.

De algemeene toestand van de chemische industrie was in het afgelopen jaar niet zeer gunstig te noemen, door de toenemende beperkingen, die aan den export, ook van chemische producten, worden opgelegd, ziet de naaste toekomst voor onze industrie er niet gunstig uit. Wanneer U bedenkt, dat alleen de chemische industrie per jaar voor een bedrag van méér dan 100 miljoen gulden exporteert, zal het U duidelijk zijn, hoe zeer wij afhankelijk zijn van de conjunctuur in het buitenland en van de mogelijkheid onze exportmarkten te behouden. Het Bureau blijft in dit opzicht waakzaam.

Hoewel in vele belangrijke markten voor chemische producten de afzet door verschillende maatregelen is beperkt, wil ik er toch nog eens met nadruk op wijzen, dat voor goede artikelen, die tegen redelijke prijzen worden verkocht, altijd nog wel nieuwe markten zijn te vinden. Wanneer onze exporteerende fabrikanten, daarbij desgewenscht geholpen door ons Bureau, de moeite nemen een ernstige studie te maken van die markten, waarheen zij tot nu toe nog niet verkochten, zullen zij ongewijfeld voor verrassende resultaten komen te staan. In deze tijden is het meer dan ooit noodig de bakens met het getij te verzetten; wie dit op tijd doet, zal aan de moeilijkheden veelal met succes het hoofd kunnen bieden.

Nederland is een klein land en als zoodanig een klein afzetgebied voor chemische producten; bovendien beschikken wij over weinig grondstoffen. Toch kan Nederland een behoorlijke plaats in de wereldindustrie innemen en zal die kunnen behouden, wanneer wij ons voor oogen houden, dat juist een klein land met weinig grondstoffen en een betrekkelijk hoogen levensstandaard is aangewezen op veredelingsindustrie. Hoe edeler product wij weten te fabriceren, hoe beter wij de kwaliteit van onze producten verzorgen, des te gemakkelijker zullen wij ons debiet op de wereldmarkt behouden.

Een lichtpunt voor onze Vereeniging ligt in het voortdurend toenemend aantal aangesloten leden. Telden wij in de jaren 1932 en 1933 slechts 17 leden, dit aantal groeide in 1934 tot 26, in 1935 tot 50, in 1936 tot 55, in 1937 tot 63, in 1938 tot 66 aan, terwijl op het oogenblik reeds 75 bedrijven bij onze Vereeniging zijn aangesloten, alsmede 5 donateurs. Hoe bevredigend dit resultaat ook moge zijn, wij zullen niet rusten, totdat 100 % van de chemische bedrijven in Nederland bij deze zuivere vakorganisatie zijn aangesloten. Bovendien mogen wij niet uit het oog

verliezen, dat de moeilijkheden, die de chemische industrie op het oogenblik ondervindt er belangrijk toe hebben bijgedragen dat zooveel bedrijven het onafwendbare van een goede vakorganisatie hebben ingezien. Moge ook in betere tijden onze Vereeniging zoo sterk blijven als zij nu is!

Mijne Heeren, wij gaan dus thans weer een nieuw vereenigingsjaar tegemoet; moge in dit jaar de overtuiging meer en meer veld winnen, dat oorlog geen geschikte oplossing is van internationale moeilijkheden, mogen Uwe zaken groeien en bloeien en moge het onze Vereeniging gegeven zijn U daarbij groote diensten te bewijzen!

543.37 : 546.29.08 : 546.217—145.1

HET EDELGASGEHALTE VAN IN WATER OPGELOSTE LUCHT

door

J. A. M. VAN LIEMPT en W. VAN WIJK.

Het is merkwaardig, dat de ontdekkers van de edelgassen, Lord Rayleigh en William Ramsay, in hun oorspronkelijke verhandeling: „Argon, een nieuw bestanddeel van de atmosfeer” reeds aangegeven hebben, dat de lucht, die in regenwater is opgelost, „meer dan tweemaal zooveel edelgas” bevat dan de gewone atmosferische lucht ¹⁾.

Daar wij over een eenvoudig apparaat beschikken om het edelgasgehalte in gasmengsels snel te bepalen ²⁾, hebben wij dit oude resultaat getoetst en bovendien ook nagegaan, of de uitspraak van Rayleigh behalve voor regenwater, ook niet voor elk ander water, dat langer met de buitenlucht in aanraking is, geldig is.

Het benodigde apparaat wordt in onderstaande figuur weergegeven.

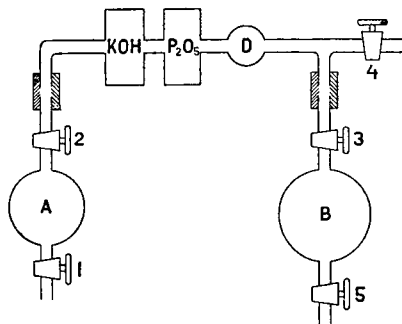

Fig. 1.

Het versch opgevangen regenwater wordt in de kolf A (inhoud 9 l) gebracht, zoodat de geheele kolf ermee gevuld is en dan met kraan 2 aan de rest van het toestel aangesloten. Rechts van kolf A bevinden zich een KOH- en een P₂O₅ reservoir, de diffusie-pomp D en een tweede kolf B (inhoud 14 l). Bij gesloten kranen 2 en 5 wordt nu het rechtsche gedeelte van het apparaat door kraan 4 tot hoog vacuum gepompt en na sluiten van kraan 4 en voorzichtig openen van kraan 2 het gas uit het regenwater met behulp van de diffusie-pomp naar kolf B

overgepompt. De diffusiekwikstraalpomp werkt met een tegendruk van 40 mm. Om de laatste gasresten uit kolf A te verwijderen, wordt deze later verwarmd.

Uit 9 l regenwater komt 180 cm³ (1 at, 0° C) vrij. De oplosbaarheid van stikstof in water van 20° pro 1 cm³ bedraagt 0.016 cm³ (1 at, 0° C) en van zuurstof 0.03 cm³ (1 at, 0° C). Hieruit wordt de oplosbaarheid berekend van normale lucht; deze bedraagt 0.019 cm³ (1 at, 0° C), in goede overeenstemming met de totaal verkregen gashoeveelheid ³⁾.

Na sluiten van kraan 3 wordt het in kolf B opgevangen gas met glycerine als afsluitvloeistof ⁴⁾, in een tweede monsterkolf overgebracht en nadat de proef verscheidene malen herhaald is, totdat de totale hoeveelheid tot ongeveer 1 l was aangevuld, de monsterkolf aan het snelanalyse-apparaat aangesloten. Wij vonden op deze manier voor het edelgasgehalte van in regenwater opgeloste lucht reproduceerbaar 1.8 %, terwijl met hetzelfde apparaat voor het edelgasgehalte van de atmosferische lucht 0.94 % gevonden werd.

Het edelgasgehalte van de in regenwater opgeloste lucht is dus ongeveer tweemaal zoo groot als dat in normale lucht (aan het aardoppervlak).

Deze hoogere waarde is in overeenstemming met de hoogere oplosbaarheid van argon in water, welke 0.04 cm³ (1 at, 0° C) bedraagt.

De oplosbaarheid van krypton (xenon) is nog grooter dan van argon; derhalve kan het krypton (xenon)-gehalte van in water opgeloste lucht ongeveer 6 maal hooger dan in de atmosferische lucht geschat worden.

Op grond van dezen gedachtengang is het te verwachten, dat niet alleen het edelgasgehalte van de in regenwater opgeloste lucht, maar van in elk water opgeloste lucht evenveel hooger zal zijn.

Dit hebben wij ook bevestigd gevonden. Zoowel de in leidingwater als in rivierwater opgeloste lucht bleek hetzelfde verhoogd edelgasgehalte van 1.8 % te vertoonen.

Zusammenfassung.

Der Edelgasgehalt der in Wasser gelösten Luft ist rund zwei mal grösser als der in der atmosphärischen Luft.

Eindhoven, Phys. Chem. Laboratorium der N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken.

PERSONALIA, ENZ.

Dr. H. J. van 't Hoff.† Over dezen broeder van wijlen Prof. van 't Hoff kunnen wij het volgende mededeelen:

Herminus Johannes van 't Hoff werd 2 Januari 1859 te Rotterdam geboren. Hij werd aan de Universiteit van Amsterdam op 17 December 1885 bevorderd tot doctor in de scheikunde op een proefschrift, getiteld: „Bijdrage tot de kennis der inactieve appellen van verschillende afkomst”. Zijn broeder was de promotor. Hij begon zijn loopbaan als scheikundige aan het laboratorium voor suikeronderzoek te Rotterdam (Stieltjesstraat) van het departement van financiën. Deze betrekking verwisselde hij na een paar jaar voor die van scheikundige aan de vernis-fabriek der N.V. Molijn & Co. aldaar. Van 1893 tot 1903 was hij bacterioloog-scheikundige der gemeentelijke drinkwaterleiding te Rotterdam, terwijl hij van 1895 tot 1900 tevens verbonden was aan de bacteriologische afdeling van het laboratorium van Dr. B. van Dijken aldaar.

³⁾ Voor de verschillende in den tekst genoemde oplosbaarheden zie men: A. Seidel, Solubilities, 1919 en supplement 1938. Zie ook E. Lange en R. Watzek, Z. physik. Chem. A 182, 1 (1938).

⁴⁾ J. A. M. van Liempt en W. van Wijk, Rec. trav. chim. 56, 632 (1937).

¹⁾ Lord Rayleigh en W. Ramsay, Z. physik. Chem. 16, 362 (1895).

²⁾ J. A. M. van Liempt en W. van Wijk, Rec. trav. chim. 56, 755 (1937).

In 1903 trad Dr. van 't Hoff toe tot het op 1 December 1901 door den heer L. Weeda te Rotterdam opgerichte laboratorium, genaamd „Bacteriologisch laboratorium en instituut L. Weeda". Dit laboratorium werd toen voortgezet onder den naam „Scheidkundig, hygiënisch en bacteriologisch laboratorium en instituut Dr. H. J. van 't Hoff en L. Weeda". Na ongeveer 16 jaar (Mei 1919) trok hij zich uit deze zaken terug, de voortzetting overlatend aan den heer Weeda.

Hij reisde daarna veel, was langen tijd te Brussel gevestigd, maar woonde de laatste jaren te Hilversum en Laren. In laatstgenoemde plaats is hij 24 Mei 1939 overleden.

Bij Kon. besluit van 19 Juli zijn benoemd tot gedelegeerden der Nederlandsche regeering bij het 15de Internationale Congres voor Documentatie, dat van 10 tot 13 Augustus a.s. te Zürich zal worden gehouden, Dr. H. R. Kruyt, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht en Mr. J. Alingh Prins, voorzitter van den Octrooiraad te 's-Gravenhage.

Bij Kon. besluit van 26 Juli 1939 is benoemd tot directeur van en leeraar in vasten dienst aan de Rijks-hoogere-burgerschool in Ter Apel Dr. H. J. Blikslager, onder gelijktijdige toekenning van eervol ontslag als leeraar aan de Rijks-hoogere-burgerschool te Middelburg.

Bij Kon. besluit van 21 Juli is met ingang van 1 November 1939 aan Dr. D. J. Hissink te Groningen op zijn verzoek eervol ontslag verleend als directeur van het Bodemkundig Instituut aldaar, onder dankbetuiging voor de bewezen belangrijke diensten.

Naar aanleiding van het a.s. vertrek van Dr. B. R. de Bruyn als directeur van het Proefstation voor Veevoederonderzoek vond op 28 Juli een huldiging plaats, waarbij vele sprekers uit de kringen van de proefstations en den landbouw het woord voerden. De Nederl. Chem. Ver. was door den ondervoorzitter, Prof. Dr. H. J. C. Tendeloo, vertegenwoordigd, die namens haar het woord voerde.

De N.V. Polak's Frutal Works te Amersfoort bestond 29 Juli j.l. 25 jaar. In die periode heeft dit bedrijf zich ontwikkeld tot een belangrijk concern, dat zijn vertakkingen heeft in de geheele wereld en behalve het sterk uitgegroeide bedrijf aan de Nijverheidsstraat te Amersfoort dochtermaatschappijen in Amerika, Engeland en Frankrijk omvat.

TER BESPREKING ONTVANGEN BOEKEN.

(aanvragen te richten tot de redactie).

La Chimie des peintures. (Nieuw tijdschrift). 2e année, No. 6, Juin 1939. R. Arzens, 16 Rue Lambert Crickx, Bruxelles, 1939, 21 × 28 cm, 35 pp., fr. 12. (per jaargang 30 Belgas).

N. E. Fatton, Citroenzuur- en nicotinegehalte in enkele variëteiten van nicotiana tabacum en nicotiana rustica. Van Gorcum & Comp., N.V. Assen, 1939, 16 × 24 cm, 73 pp.

Hoofdkommissie voor de Normalisatie in Nederland: Voorschriften voor de monsterneming en het onderzoek van vaste brandstoffen. V.V.B. 1938. Centraal Normalisatie-Bureau, den Haag 1938, 15 × 21 cm, 46 pp., f 0.75.

Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut, Amsterdam. Mededeeling No. XLIX (Afd. Handelsmuseum No. 20). Inlichtingen en onderzoekingen van de Afdeling Handelsmuseum in 1938 met register op de tien verschenen deeltjes. De Bussy, Amsterdam, 1939, 16 × 23 cm, f 2.—.

H. Mayer, Das Wasserglas, seine Eigenschaften, seine Herstellung und Verwendung. Sammlung Vieweg, Heft 79. Friedr. Vieweg & Sohn, Braunschweig, 1939, 14 × 22 cm, 126 pp., 21 Abb., RM. 7.20.

The Northumberland and Durham Coalfield. Northumberland Area. The Bensam Seam. Physical and chemical survey of the National Coal Resources No. 47 of the Department of Scientific and Industrial Research. Fuel Research. H.M. Stationery Office, London, 1939, 15 × 25 cm, 129 pp., 2 s. 6 d. net.

Spectrochimica Acta. Ein Forschungsarchiv. (Nieuw tijdschrift). Herausgegeben von R. Breckpot, A. Gatterer, W. Gerlach, G. Scheibe, F. Twyman. 1. Band, 1 Heft. J. Springer Verlag, Berlin, 1939, 17 × 26 cm, 92 pp. 56 Abb., RM. 8.60.

K. H. Spielmann, Jahrbuch der deutschen Zuckerwirtschaft, 1938—1939. Verlag J. Diemer, Mainz, 1938, 10 × 15 cm, 592 pp., RM. 3.95.

J. M. Vegter, Onderzoekingen over de invloed van cotine op het bloed en de uitscheiding bij menschen met gezonde nieren. Van Gorcum & Comp. N.V., 1939, Assen, 1939, 16 × 25 cm, 82 pp.

W. J. van Weerden, Algemeene beschouwingen over Barker's „Principle of simplest indices". J. B. Wolters' Uitgevers-Mij. N.V., Groningen-Batavia, 1938, 18 × 26 cm, 143 pp., f 3.60.

L. Zechmeister, Fortschritte der Chemie organischer Naturstoffe. Zweiter Band. J. Springer, Wien, 1939, 16 × 24 cm, 366 pp., 24 Abb., RM. 28.—.

CORRESPONDENTIE ENZ.

Errata. Een onzer lezers zendt ons uit „L. T. Masson, Physics made easy (W. Hazleton Smith, Buffalo, N.Y.)" de volgende ontboezeming over drukfouten:

The typographical error is a slippery thing and sly.
You can hunt till you are dizzy, but it somehow will get by.
Till the forms are off the presses it's strange how still it keeps;
It shrinks down in the corner and it never stirs or peeps,
That typographical error, too small for human eyes
Till the ink is on the paper, when it grows to mountain size.
The boss he stares with horror, then he grabs his hair and

[groans;

The copy reader drops his head upon his hands and moans —
The remainder of the issue may be clean as clean can be,
But that typographical error is the only thing you see.

Mac Leod-Congres. Van deze bijeenkomst, die van 1 tot 8 September a.s. te Gent wordt gehouden, is het programma afgedrukt op blz. 479 der aflevering van 1 Juli 1939. De inschrijvingsprijs, dienende om de propaganda- en inrichtingskosten te dekken, bedraagt 20 frs. (te storten op postrekening 184672 van den heer Valère Billiet te Gent). Briefwisseling adresseere men: Rozierstraat 6, Gent.

VRAAG EN AANBOD

Plaatsing geschiedt alleen voor leden der Nederl. Chem. Vereeniging.

Correspondentie wordt over deze rubriek niet gevoerd: de Redactie zendt alleen brieven door, *waarvoor men porto insluite.*

Ter overneming gevraagd:

R. Haüy, Traité de minéralogie; Traité de cristallographie.

Romé de l'Isle, Traité de cristallographie.

Laboratorium-inventaris.

Laboratorium-werktafel.

Sacchariemeter, ev. m. bijbehorende balans, normaalschaaltjes, normaal- en tarra-gewichten.

Ter overneming aangeboden:

K. Arndt, Handb. d. physik-chem. Technik, 1915.

Korschelt e.a., Handwörterb. d. Naturwissenschaften, 10 bnd., 1915.

Weber u. Wellstein, Enzyklopädie d. Elementar-Mathematik, 4 bnd., 1915.

P. P. v. Weimarn, Die Allgemeinheit d. Kolloidzustandes, I 1925.

Rec. trav. chim. 1920 t/m 1923, 1927 t/m 1938, in afl.

Chem. Weekblad, 1923 t/m 1925, 1938 t/m 1930, 1932 t/m 1934, 1936 t/m 1938, in afl.

Th. Weyl, Lehrb. d. organ. Chem. f. Mediziner, 1891.

Ira Remsen, Anorg. Chem., 1890.

Kruyt, Colloids, 1927.

C. Oppenheimer, Die Praxis d. org. Chemikers, 1914.

Gatterman, Die Praxis d. org. Chemikers, 1914.

Böeseken, Overzicht der koolwaterstoffen, I, 1915.

Meyer und Jacobson, Lehrb. d. org. Chemie, 5 bnd., 1913/1922.

Müller-Pouillet's Lehrb. d. Physik, 5 bnd., 1906/1914.

Brennstoffchemie 1920—'23, 1934—heden.

A. H. Church, The chemistry of paints and paintings, 1915, 388 pp.

J. Newton Friend, An introduction to the chemistry of paints, 1910, 204 pp.

Wilh. Ostwald, Malerbriefe (Theorie u. Praxis der Malerei), 1904, 165 pp.

A. H. Hiorns, Mixed metals, 1912, 469 pp.